

Radiator

Værklæsning
Dansk A 2-3 g
GYM og VUC

Jan Sonnergaard: "Radiator"

Novellesamling fra 1997, Gyldendal. E-bogsudgave fra 2017

Fagligt fokus

Et forløb på 7 moduler á 60 minutter til dansk A i 2 eller 3g med fokus på danskfaglige begreber og postmodernisme. Forløbet kan evt. afvikles virtuelt.

Ideer til undervisningen

Forberedelse:

- Lån E-bogen i klassesæt – se her, hvordan:
https://www.youtube.com/watch?v=vgeWYU6eObA&feature=emb_title
- Du kan også ringe til Brugerservice på dit lokale CFU og få hjælp til at låne.
- Opret 10 grupperum på skolens elektroniske platform og beslut, hvilke elever der skal arbejde sammen.
- Print en liste med elevernes navne, så at du får hørt dem alle.

Modul 1

Giv eleverne spørgsmålene til William plus læsning af novellen som lektie.

Spørgsmål til "William"

1. Rammefortæller: Hvor lyver han for sig selv og for os?
2. Karakteriser forholdet mellem han - hun. Hvad er det for et spil, de spiller? Har hovedpersonen ret, når han tror, at hun kun lader som om, hun er irriteret?
3. Karakterisér deres ferieform
4. Beskriv den lille mand
5. Hvad drejer den lille mands historie sig om?
6. Hvordan reagerer rammefortælleren på historien – og hvorfor?
7. Hvordan reagerer Ulla – og hvorfor?
8. Kommentér slutningen. Hvordan bygges der op til den?
9. Hvad har den indre historie og rammefortælling med hinanden at gøre? Hvordan belyser den indlagte historie rammehistorien?
10. Hvad vil Sonnergaard fortælle med denne historie?

- Introducér formålet med at læse "Radiator": at lære eleverne selv at stille spørgsmål til en tekst og at præsentere en samlet fortolkning. Desuden arbejder de med danskfaglige begreber og postmodernisme – og opfylder læreplanens krav om værklæsning.
- Fordel spørgsmålene blandt 10 elevgrupper – udnyt muligheden for at differentiere sværhedsgraden blandt eleverne. Fordel spørgsmålene, så hver gruppe får 2 spørgsmål. To grupper arbejder således med samme spørgsmål.
- Fortæl om forventningerne til svarene: at de ikke kun er redegørende, men også analyserede – med teksthenviisninger.
- Giv eleverne 10 minutter til at arbejde med spørgsmålene. Derefter vælger læreren hvilken gruppe, der skal fremlægge svaret – og hvilken gruppe, der skal give feedback: Hvad var godt? Fik de det hele med?
- Læreren sørger for, at eleverne fanger henvisningen til "Lolita", har styr på teknikken "rammefortælling" og overvejer "indirekte personkarakteristik" og "fortælleposition".
- Opsummér temaerne – som indledning til hele værket. Lad evt. eleverne finde eksempler i "William".

Temaer i "Radiator"

- Iscenesættelse – skuespil – roller (Det tomme centrum)
- Distance/rollespil/Forbrug – Nærhed/identifikation/Engagement
- Kontrol – Kaos
- Drøm – virkelighed
- Magt/undertrykkere – Afmagt/undertrykte
- Historien om mennesket, der drives længere og længere ud (druk – socialt – drøm – mobning)

Lad derefter eleverne gå i grupperum eller individuelt undersøge, hvorfor bogen hedder "Radiator", og hvilken modtagelse bogen fik. Lad dem fremlægge. Så er scenen sat for et lærerforedrag om postmodernismen i næste modul.

Lektie er at læse "Tyveri". Giv dem nedenstående spørgsmål, så de nærlæser teksten og bliver sporet ind på, hvad de senere forventes at kunne svare på. For at vække deres appetit, læser læreren det indledende afsnit højt og besvarer selv første spørgsmål. Evt. kan læreren kort høre eleverne om den forforståelse, de har etableret efter denne korte introduktion. Læreren kan vælge at kun give eleverne et par af spørgsmålene for og lade eleverne arbejde med besvarelsen i næste time.

Spørgsmål til "Tyveri"

- *Kommentér begyndelsen af historien*
- *Hvad er angiveligt motivet for at stjæle?*
- *Kommentér udtrykket "blege kolde kalkulerende mordere"*
- *Hvordan har jeget det ved tanken om tyveriet?*
- *Kommenter situationen mellem Leander og kassedamen*
- *Karakterisér Leander*
- *Karakterisér Søren*
- *Karakterisér Fjæsing*
- *Karakterisér jeget*
- *Besøget hos Fjæsings eks-veninde: Hvad skal hævnnes her?*
- *Hvorfor rødvin mod bankens vindue?*
- *Hvorfor tyveri i Hennes & Mauritz?*
- *Kommentér situationen, hvor jeget vil fortælle om tanten, og de andre taler om kvinder fra whiskybæltet*
- *Kommenter evnen til at genkende en Gucci-taske*
- *Kommenter "Vi burde nok have voldtaget hende"*
- *Kommenter følgende situationer: spytklatten, cigaretten i lommen, den fulde svensker og restauranten*
- *Kommenter, hvorfor jeget skammer sig over ikke at have sprøjtet tåregas på andre, ikke at have gjort noget rigtigt ulovligt*
- *Hvad sker der med gruppen på restauranten?*
- *Kommentér klimaks*
- *Hvad er det så alt i alt for en historie?*

Modul 2

Brug de første 30 minutter på at gennemgå elevernes svar på spørgsmålene. Lad evt. et par engagerede elever være hjælpelærere, og lad dem kommentere på andre eleveres svar. "Anders: stil spørgsmål nr. 2 til Malthe" – "Giv Malthe konstruktiv feedback".

For at bevidstgøre eleverne om forskellige genres udtryksformer og – muligheder, skal de derefter gå i grupperum og skrive

- en journalistisk artikel om hændelsesforløbet
- politisigtelsen/tiltalen mod de af politiet tilbageholdte
- en side i en udvalgt persons mors eller kærestes dagbog
- en beskrivelse af tidsånden i novellen: indholdsmæssigt og udtryksmæssigt

Vælg, hvor mange de skal skrive. Vælg, om de selv må vælge. Besvarelserne uploades som aflevering.

Modul 3

Lad udvalgte 4 elever læse deres besvarelser højt. Henled elevernes opmærksomhed på, hvordan visse genrer har nogle helt klare genrekrav, og hvordan postmodernismen netop ville gøre op med traditionelle fortælleformer.

Nu skal "Radiator" sættes ind i et større perspektiv. Indled med at vise lidt af denne film om postmodernisme (ca. 2 ½ minut) What is Postmodernism? (Victoria and Albert Museum 11/9 2018)

<https://www.youtube.com/watch?v=5x4ntciHTXU>. Lad eleverne relatere, hvad de har set, til de to noveller.

Læreren kommer ind på de store fortællingers fald, det centerløse samfund og det øgede meningstab. Hvordan form bliver vigtige end indhold: æstetisering og iscenesættelse, hvordan postmoderne billeder refererer til en ikke-real virkelighed, og popkultur og kitsch bliver in.

Inden for litteraturen ser vi

- opløsning af traditionelle fortælleformer og brud på "regler"
- genreblandinger (poesi/prosa, eventyr/novelle, realisme/absurdisme, komedie/tragedie)
- ironi, vrængen, tvetydighed, pastische
- sprogleg, omvending af klicheer, humor
- intertekstuelle referencer til anden litteratur
- meta-fiktive træk (selve skriveprocessen inddrages)
- systemtænkning og labyrintisk komposition
- minimalisme
- Sonnergaard har også fascination af det hæslige, provokation og detaljerigdom

Nu skal eleverne anvende deres nye viden. De skal skrive spørgsmål til hinanden om de resterende 8 noveller. Pointen er, at ingen stiller spørgsmål for dem til eksamen, og i den situation skal de selv kunne finde de relevante tekststeder. Fordel novellerne blandt eleverne.

Læreren udvælger hvilke elever, der skal uploade spørgsmål til næste gang – og hvilke/hvilken novelle/-r alle skal have læst. Lav et skema. Forbered eleverne på, at de til slut forventes at skulle lave en lydfil med en præsentation af teksten -helt som man forventer i den indledende del af mundtlig eksamen.

Sidste del af modulet anvendes til at se på helheden i "Radiator". Man kan læse novellesamlingen som et værk om en menneskelig udviklingshistorie:

Komposition**I Udgangspunktet**

Barnet. Mobning

Næsten voksen. Uskyld

Forbandet ungdom. Fald

II Mulighedsfeltet: Mand – kvinde. Udvikling: Selv i drøm umuligt**II Slutposition**

Eksilering og selveksilering. Udvikling til isolering, spøgelse.

Modul 4

Eleverne har forberedt spørgsmål til teksterne hjemme. Lad eleverne styre klassens besvarelse af deres spørgsmål selv, men vær klar til at stille uddybende spørgsmål.

Giv feed forward til spørgsmålsstillerne ud fra de taksonomiske niveauer:

Hvilken slags spørgsmål kunne de have skrevet flere/færre af?

Vis dette forfatterportræt af Jan Sonnergaard:

<https://www.youtube.com/watch?v=S1XJrwRoUU> fra Systime 2007 på 9:52 minutter. Hvad siger han fx om intentionen med "Radiator"? Hvordan er hans skriveproces – og kan vi lære noget af dette? Fik vi nye øjne på værket?

Lektie er at læse 3 noveller – se på længden, og afstem efter, hvor lang tid der er til næste time. Udvalgte grupper skal uploade spørgsmål til de tre noveller til alle. (Det kan være på elev-feedback i lectio – husk at vinge af, at alle må se – eller som et indlæg i en Teamskanal).

Modul 5

Igen skal klassen besvare spørgsmål til noveller, som andre har forberedt til dem. Gentag seancen fra sidst. Dog med den forskel, at eleverne skiftes til at besvare spørgsmålene i klasserum og at arbejde med en novelle i grupperum. Til slut sættes novellerne ind i værkets overordnede komposition og tematik.

De sidste noveller skal læses af alle, og de sidste noveller skal have spørgsmål, som skal forberedes og uploades af de resterende elevgrupper. Sæt en frist, så alle har mulighed for at læse spørgsmålene inden timen.

Modul 6

Lad eleverne gennemgå de sidste noveller ud fra den måde, der gav mest mening i sidste time.

Læreren introducerer næste opgave til grupperne: Lav en lydfil med en præsentation af en af novellerne, som om du havde fået teksten til eksamen. De 8 lydfiler uploades på fx elevfeedback i lectio eller på Teams til næste time.

Modul 7

Eleverne lytter til en anden gruppes lydfil og giver skriftlig feedback i lectios elevfeedback eller som indlæg på Teams.

Læreren kommenterer og opsummerer.

Arranger prøveeksamen. Nu kender eleverne teksten og har øvet sig i, hvad de skal sige. Enten kan man lade en elev være frivillig, en engageret elev være censor – og læreren selv er eksaminator. Eller man kan fordele eleverne i grupper á 3 og lade dem gennemføre prøveeksamen i grupperummene. Prøveeksamen i grupperum afsluttes med, at hver gruppe giver gode råd til den elev, der var oppe. Disse råd videregives til alle i det fælles rum – det kan være på chatten eller fx i docs.

Supplerende materialer

Følgende er forslag til supplerende materialer, der evt. kan lånes på dit lokale CFU.

- Sidste søndag i oktober. Noveller af Jan Sonnergaard

Streaming:

- Deadline (16.10.2015)
- På sporet af erotikken (3). Erotik, lyst og bekendelser